

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 5. De qualitate, & quantitate satisfactionis Pœnitentia Confessario
imponendæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

quæ prodesse debent; quandoquidem per violationem illarum, status ipsius deterior futurus est, quam alioqui foret. Quapropter monendus est (quantumcumque iuxta Sotum loco citato non ostendat se difficilem) ne propositam penitentiam acceptet, nisi se eam impleturum firmiter proponat: etiam si penæ peccatis suis debita non satisfaciens in hac vita, debeat illam soluere in Purgatorio, ubi longè grauior eris, & multo minus efficax ad satisfaciendum: *vt in eod. art. 3. non longè à principio, idem Sotus tangit.* Et ratio est, quia in hac vita homo penitentiam impositam suscipit & pergit ex plena libertate in futura vita verò, necessitate compellente: perinde ac cum quis Iudice cogente soluit debitum: quod non imputatur ei ad laudem & meritum, sicut si ex plena libertate soluetur.

36. Sextum est, quod idem à Graphiis in seq. num. 8. & 9. ad huc habet, Confessarium debere diligenter cauere, ne penitentiam ad eum leuem imponat, vt Penitens illam contemnat, illiusq; leuitate illectus relabatur facilius: neque contra adeo graue, vt ille eam cum animæ suæ præiudicio omittat: sed sic grauitatem cum lenitate temperet, vt neque nimis rigida, neque nimis facilis esse videatur.

37. Quod si Penitens ipse dixerit se penitentiam mediocrem quam iudicio Confessarij mereatur, facere non posse; sed velle tantum facere paruam; debet hic illi morem gerere in re quæ arbitrio ipsius relicta est, prout pluribus aliis citatis habet Henríquez lib. 5. Summa cap. 20. §. 5. lit. Q. Cum enim Confessarius non tantum gerat officium Iudicis ad vindictam peccati: sed etiam pij Medici ac Patris spiritalis, ad curationem animæ, debet vt ea prudentia (vt bene loco cit. concl. 2. ait Sotus) qua solet Medicus, qui non semper rigore vtitur medicaminum, quæ morbus exigit, sed ad agri debilitatem attendit; qui si rigorem illum ferre nequeat, remissus eum eo agit. Si ergo Penitens Confessario suam imbecillitatem exponat, ille præsumatur propter debilitatem corporis aut animi, spiritusque languorem & reporem, non impleturus penitentiam condignam, iniungenda est ei, quam libenter admittet, etiam si esset vnum Paræ & Aug. aliudue modicum: (addito quod alia bona quæ fecerit vel mala quæ pertulerit patienter, sint etiam ei in Penitentiam) potius quam finendus, vt recedat à illius vel desperatus ob penitentiam difficultatem.

38. Id quod ex D. Thoma & Hostien. adferens D. Anton. 3. partit. 17. cap. 20. in initio, addit ex Palud. quando penitentia minor quam deberet, sic imponitur; iudicandum esse Penitentem quanto maiorem mereatur: cum Canones Penitentiales septennalem imponant pro vno mortali: ne decipiatur, putans impositam, condignam esse ac sufficere. Si tamen ex tali declaratione timeretur nimia defectio, vel desperatio, abstinendum esset ab ea: & potius humaniore adhibita adhortatione, sua iudicium vt velit Deo satisfacere, siue hic siue in purgatorio. Quæ voluntas ei sufficere potest iuxta Nauar. alios citantem in Enchir. cap. 26. num. 20. Et confirmatur per illud quod idem bene docet ad cap. Consideret. De penitent. dist. 3. §. Ponat se, num. 11. relicto esse ipsius arbitrio siue hic, siue in Purgatorio satisfacere penæ debita peccatis suis.

39. Aduertendum est verò, si id quod Penitenti imponitur tale sit, vt sub mortali teneatur illud præstare, etiam si non iniungeretur, ipseque illud recuset, non debere sacramentaliter absolui, vt iam ante attigimus: quia tanquam impenitentens, incapax est talis absolutionis iuxta illud in cap. Tunc vera 11. quest. 3. Tunc vera est absolutio præsentis, cum interni sequitur arbitrium Iudicis id est, Dei: qui nunquam absoluit impenitentem. De penitent. dist. 1. cap. Neminem. Quod D. Anton. annotans, addit id procedere etiam si talis infirmitas pro absolutione, ostendendo scandalum & desperationem si non absoluitur. Nam ei nullo modo assentiendum est, sed declarandum id non posse fieri: neque si fiat profuturum ipsi. Quod verò is permaneat in scandalo, non debet non reddere sollicitos, quasi rei simus illius: quia non est à nobis datum, sed ab eo acceptum: ita vt Pharisæorum sit, non paruulorum scandalum ex cap. Inter verba 11. quest. 2.

40. Septimum esse potest, quod Polancus habet in Direc. cap. 2. art. 4. vt dispositis ad maiorem penitentiam admittendam, maior imponatur habita ratione criminum perpetratorum, dummodo ea talis sit quam illi videantur adimpleri

ti. Concedatur item Penitenti vt impositam Penitentiam possit redimere, vt ieiunia cleomofynis: quæ etiã relinquatur ipsius arbitrio, dicendo, hec facies, aut si malueris illud.

Octauum sit, quod Nauar. in Enchir. cap. 26. num. 33. habet, & ante eum ex Palud. D. Anton. 3. partit. 10. cap. 2. sub initium, per cap. 26. quest. 7. vt constitutus in articulo mortis non imponatur magna penitentia exterior mox agenda, sed ad interiorum contritionem quam fieri potest maximam, ipsi moueantur: non tam proponendo penas inferni, quam spem misericordiam Christi pro ipsius crucifixi quia tunc magis quis desperationem quam præsumptionem oppugnetur. Item admonentur vt iubeant de bonis suis cleomofynas rationabiles fieri, & Missas celebrari: regentque amicos si quos præfco habeant, vt precibus & aliis bonis operibus iuuent ipsos, ad penitentiam pro suis peccatis agenda. Quod etiam spectat quod ex Hostien. D. Antonius addit Penitentem in articulo mortis constitutum mouendum esse à Confessario, quæ penitentia illi imponi deberet si bene valeret, quæque debeat implere, si conualescat: aut pro ea cleomofynas facere, si iuxta hæredibus iniungere faciendas.

Quod si timeretur inde accepturus occasionem aliquam desperationis, seruandum esset quod antea num. 38. dictum est: moneri tamen posset vt conualescens se denuo presentet Confessario, petendo sibi taxari condignam suis peccatis Penitentiam, quod tunc fieri non potest, manente ipsius infirmitate. Ratio autem contritionis huiusmodi redditur, quia plus valet ceteris paribus, vt iam ante attigimus, impletio satisfactionis à Confessario impositæ, quam susceptræ propria sponte, peninde ac impletio voti. Addit D. Antonius de tali, si recedat à eodem Confessario non teneri denuo confiteri peccata pro quibus satisfactio est taxanda, si Confessarius ipse adhuc illorum recordeatur, quantum sufficit ad moderandam penitentiam alias verò, debeat denuo confiteri.

Pro quo notandum est sequens documentum. Si Penitens confiterendo Sacramentali satisfactionem, maioris efficaciam esse quam sponte susceptam, velit per illam potius, quæ per hanc Deo satisfacere: eideoque posset: aliquid sibi imponi, debet tunc confiteri, ex Nauar. ad cap. Contrarium De penitent. dist. 5. num. 2. Et patet quia vt Concil. Trident. habet in sess. 14. cap. 5. Sacerdos iudicium penitentiale incognitum à causa exercere non potest, neque equita: em in penitentis iniungendis seruare: nisi in specie & sigillatim sua Penitens peccata ei declarauerit. Idem iudicium est, si ab alio, quam eo qui confessus est, vel ab eodem quidem, sed qui oblitus est peccatorum, quæ ei detecta fuerant, petat aliquam sibi imponi, quia non meminit antea impositæ quam non impleuit.

Quod si id ipsum petat memor penitentiam à se omittat, cautum est (inquit D. Anton. in sequent. tit. 17. cap. 20. §. 1. sub finem) ei declarare ac permittere, vt si die aliqua, siue ex negligentia, siue ex oblivione omiserit iniungendam penitentiam; vt ieiunium, vel orationes vel aliud huiusmodi, possit alio die supplere. Etiam quæ sunt reddit. Caeter. verbo satisfactio §. 1. in fine, quod principale in satisfactione sit ipsum opus, non circumstantia temporis. Quæ etiam ratione fumus eodem verbo num. 5. vtur ad stabilendam determinationem, quam ait posse consolari multos; nempe si Penitens non impleuit loco & tempore designatis, vel partem vel totum quod ei fuerit iniunctum, impleat postea. Quæquam si tempus ipsum tantquam pars satisfactionis imponatur, vt si præcipiatur ieiunare in æstate, quia ieiunium tunc habet specialem difficultatem: ieiunando hyeme non impletur tota penitentia, ratione variæ conditionis temporis, quæ spectata est in illa imponenda.

CAPVT V.

De quantitate & qualitate satisfactionis Penitentis à Confessario imponenda.

SVM MARIVM.

44. Tanta & talis satisfactio imponenda est Penitenti à Confessario, quæ censetur iusta.

45. Solum Deus nouit desinit, quæ sit iusta.

46. Relinquitur arbitrio Confessarij determinare quantitatem & qualitatem Penitentia iusta.

47. Inimicitia minor, quam diuina iustitia exigit, non liberat omnino à pena peccati debita.

48 Non ita relinquitur arbitrio Confessarii satisfactio, vi pro libro
eam imponere possit.

49 Satisfactio non modo in remedium futuri, sed etiam in vindictam
præteriti peccati imposta esse debet: & responsio ad illud, quod Chri-
stus peccatum remiserit sine impositione penitentiae.

50 Quae consideranda ex parte Penitentis in arbitrandae Penitentiae.

51 Ratio arbitrandi ex eadem parte.

52 Consideranda ex parte peccati in arbitrandae penitentiae.

53 Ratio arbitrandi ex eadem parte; est per Canones penitentiales, &
quomodo.

54 Canones Penitentiales secundum ordinem peccatorum Decalogi,
& Sacramentorum ad quae pertinent.

55 Consideranda ex parte finis in arbitrandae satisfactione.

56 Generalia remedia aduersus peccata quae in satisfactionem imponi
possunt.

44 **D**ubium non est, quin vt Nauarr in *Enchir. cap. 26. num. 15.*
docet: Penitentia Confessario imponenda sit tanta
aerialis satisfactio, quae iusta censetur. Idem præter alia
quae ille adfert, lais confirmat authoritas Concilij Trident.
sess. 14. cap. 8. docentis, quod Sacerdotes Domini debeant
quantum Spiritus & prudentia suggererit pro qualitate cri-
minum & Penitentium facultate, salutare & convenientes
satisfactiones iniungere: ne si forte peccatis conuiceant &
indulgentius cum Penitentibus agant, leuissima quaedam
opera pro grauissimis delictis iniungendo, alienorum pec-
catorum participes efficiantur.

45 Verumtamen quia, vt idem in *seq. num. 16. notat*, iusta Peni-
tentia censetur, quae exaequat nec maior nec minor est eâ pe-
nâ, quae pro peccatis per contritionem & confessionem cõ-
donatis, restat iudicium purgatorio; certum est, quod Deus
solus eam cognoscat, sicut solus nouit grauitatem peccati &
vim contritionis: ac quam penâ partem absolutio Sacramen-
talis tollat, quantique meriti sit opus satisfactorium, siue
impositum a Confessario, siue propria sponte susceptum.
Quo si vt Confessarius in æstimaanda iusta penitentia ne-
queat id spectare & se qui, quod diuina iustitia definit & exigit,
cum id notitiam ipsius fugiat.

46 Vnde quantitas & qualitas iustae penitentiae relinquitur
semper quae restat sit prudentis Confessarii arbitrio, prout
*ibidem num. 17. Nauarr. docet per cap. Mensuram. De peniten. di-
stinct. 1. & cap. Tempora 26. quæst. 7. & cap. Deus qui. De peniten. &
remiss. Beneque præterea admonet*, ad hoc relinquitur anime
negotia; tam quoad hunc mundum, quam quoad alterum,
gerantur serua: à rationis moderatione; non autem ad eum
effectum vt Penitens implerâ quacumque sibi a Confessario
iniuncta penitentia, siue magna siue parua, liberetur ab
omni Purgatorii pena.

47 Nam quae iniuncta est minor, quam diuina iustitia exigit,
etiam implerâ, relinquitur obligatum ad luendum illud penâ
debitæ reliquum, quod ipsa non exaequat. Indeque Nauarr.
*ipse in citato num. 15. ait dictam esse falsam penitentiam in cap. Falsas. De peniten. distinct. 5. non quod nihil profit, vel absolu-
tionem reddat inualidam: sed quod Penitentem fallere pos-
sit præbendo ei occasionem credendi, se per illam plane sa-
tisfacere. cum res aliter se habeat. Ita vt idem consequenter,
merito approbet dictum à Ioanne Matore in 4. *distinct. 20.*
non esse veram amici parua penitentiam imponere: neque
esse prudentiæ, paruitate illius legari. Quamquam vt ex com-
muni sententia habet Suarez *tom. 4. disput. 38. sect. 4. num. 4.* si
rationabilis causa propter impotentiam aut fragilitatem Peni-
tentis exigat leniorem satisfactionem, talis potest imponi
ei, interea monito quod non sit sufficiens ad eximendum i-
psium omnino à pena Purgatorii.*

De Confessarii arbitrio, cui relinquitur iusta satisfactio
nontaxatio.

SECTIO I.

Porro Confessarii arbitrio relicta esse iustae penitentiae
quantitatem & qualitatem, est eam non esse taxatam à
iure, sed illius taxationem relinqui prudentiæ Confessarii,
tanquam Iudicis simul & Medici spiritualis, prout constat ex
vltis communi Ecclesiae.

Valerij Tom. II. Pars II.

Attamen non ita relinquitur, vt ad libitum suum, sine alia
circumspectione possit illam facere: sed (vt bene confirmat
Sotus in 4. *dist. 20. qu. 2. art. 3. concl. 1.*) spectatis peccatorum &
peccatoris circumstantiis: quia non exercet hoc munus pro-
pria sua auctoritate, sed Dei, tanquam instrumentum, quod
non nisi ad nutum ipsius moueri debeat. Pro quo tum alia
Sotus adfert: tum illud Ioann. 20. Accipite Spiritum sanctum.
Quorum remiseritis peccata, &c.] per quod Christus lais
infinuauit, non esse à Sacerdotibus potestate remittendi pec-
cata vtendum proprio arbitratu: sed secundum iudicium di-
rectum à Spiritu sancto. Non est ergo dubium quin Confes-
sor peccat, effensas contra Deum factas condonans sine pru-
dentia: præsertim cum penitentias nimis leues imponendo,
faciat iniuriam Deo: & imponens nimis graues, faciat proxi-
mo. Cuius peccati ipsum clarè admonet Concil. Trident. vt
patet ex illius verbis propositis initio huius capituli.

48. Quibus cum subiungit, Habeant autem præ oculis vt sa-
tisfactio quam imponunt non sit tantum ad vitæ nouæ cu-
stodiam, & infirmitatis medicamentum; sed etiam ad pecca-
torum præteritorum vindictam] ostendit Confessorem ip-
sum in imponenda satisfactioe sic debere rationem habere
emendationis Penitentis, vt simul habeat iustæ vindictæ
peccatorum ipsius: seu, quod idem est, curare vt non modò
medicinalis, sed etiam satisfactoria sit penitentia. Quam vt
iam ante attigimus, determinare ex æqualitate, quæ peccati
grauitatem magnitudo penæ exaequet, non est moraliter
possibile, ob defectum notitiæ quantitatis eorum quæ inter
se conferenda essent: puta prædictæ grauitatis & magnitudi-
nis, ex vna parte; ex altera verò, tum dispositionis cum qua
Penitens ad Sacramentum accedit: tum portionis meritorij
Christi, quæ iuxta institutionem ipsius, applicatur suscipien-
ti Sacramentum: Ita vt Confessarius, tantum possit, ac etiam
debeat obseruare, vt secundum rationes quasdam generales,
pro grauioribus delictis grauiiores penitentias imponat,
quantum prudentia & Spiritus sancti instinctus dictauerit:
de quibus quæ à Theologis Scholasticis traduntur Suarez
persequitur in *cit. disput. 38. sect. 5.* Sufficit autem nobis cum So-
to respondere ad obiectionem illam, quod Christus Ioan. 8.
peccata remiserit sine impositione satisfactionis, cum dixit
mulieri deprehensæ in adulterio. Nec ego condemnabo, va-
de iam noli amplius peccare.]

Responderetur ergo id à Christo Domino factum esse pro
sua potestate excellentiæ, nec debere à Sacerdotibus trahi
in exemplum: quorum potestas tantum est ministerij & in-
strumentij; quod non proprio, sed causæ principalis nutu, vt
in aliis, sic & in hæc re moueri debet: prout iam attigimus in-
sinuatam esse à Christo, per illud Ioan. 20. Accipite Spiritum
sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis.]

Itaque constitutum sit ex hæcenus dictis, ad iustam, seu
quantam & qualem oportet, satisfactioem pro peccatis au-
ditis in confessione, imponendam; requiri in Confessatio-
rum Spiritus sancti impulsu, tum considerationem trium
horum; peccatoris inquam, peccati, & finis, id est, salutis ani-
mæ; quibus eadem debet commensurata esse: sicut Medici-
na in firmo, in infirmo, & sanitati, vt bene ait Caietan. in *verbo
satisfactio.* Atque de Spiritus sancti instinctu pro praxi nobis
proposita, nihil aliud occurrit monendum, quam vt deuorâ
humilique oratione imploretur, nec illi obex præuæ mentis
ponatur. De cæteris plura sunt notanda quod fiet de vno-
quoque sigillatim.

Consideranda ex parte Penitentis in arbitrandae satisfactione

SECTIO II.

49. **E**X parte Penitentis igitur, in arbitrandae imponenda-
que satisfactioe oportet Confessarium considerare, ac
ponderare: primò possibilitatem & commoditatem ipsius,
ad talem penitentiam implendam. Deinde quantitatem cõtri-
tionis quam is habet de peccatis commissis. Præterea quali-
tatem personæ, robustane sit an debilis: iuuenis an senex af-
fuerit penitentis an non: denique cæteras circumstantias, vt
scandalum, vel detrimentum aliorum. Ineptum enim est rale
imponere Penitentiam quam Penitens implere nõ possit:
aut quamuis absolute possit, non tamen commode, ita vt sit
expositus periculo non implendi impositam. Coniunctaneu

Y 2

est ve-

est verò ceteris paribus, minorem penitentiam magis contrito imponi ob idem peccatum, quam minus contrito, cum per maiorem feruorem contritionis maior pars poenae remitti nata sit.

Præterea personis infirmis, aut non assuetis Penitentiae agendae, imponenda est satisfactio, habita ratione infirmitatis ipsarum, ut quantumcumque grauiorem ipsarum peccata mereantur & exigant; non imponatur tamen nisi quanta & qualis ipsarum infirmitas, siue corporalis siue spiritalis, languorve aut tepor animi ferre potest; iuxta documentum ante traditum in *precedenti num. 37. & 38.* In quam sententiam præclare Caiet. in verbo *Satisfactio* ait. *Agro secundum corpus fortis, ac bene constituto, dari potest fortis medicina; debili autem, minimè; ita Penitenti bene præparati & robusti animi, satisfactio quam meretur imponenda est, debiliter autem dispositis, danda est satisfactio paruula iuxta debilitatem sui animi; ut paruulus ignis foneatur apposita palea, ne suffocetur appositus magnis lignis desuper. Hæc ille. Atque in tali casu Sacerdos quemadmodum habet D. Anton. 3. *part. tit. 17. cap. 20. sub initium*, si non potest gaudere de omnimoda purgatione Penitentis, saltem gaudeat quod liberatum à gehenna in purgatorium transmittit.*

51. Cauere tamen debet, ne minorem quam ea quæ iusta videatur imponat sine iusta causa. Censetur autem iusta causa ex Nauarr. in *Enchir. cap. 26. num. 21.* & patet ex dictis: tum impotentia implendi maiorem Penitentiam, tum magnitudo contritionis de peccatis confessis, tum senectus & debilitas Penitentis tum aliqua lucratio indulgentiarum, per quas suppletur Penitentiae punitiua: tum demum iniunctio & directio omnium bonorum operum totius vite Penitentis in satisfactionem poenae peccatis ipsius debita. Adde & bonorum operum quæ ab aliis, pro se fieri curauerit; ex D. Anton. in *eod. cap. 20. §. 1. in fine*. Curate quoque debet Confessarius, ut Penitentia sint præseruatiua à lapsu in peccata: quia homo per Sacramentum restituitur diuinæ gratiæ, ut deinceps ambulet ac perseueret in operibus bonis. Quinimò potest interdum pro minore peccato grauior Penitentia imponi Penitenti illius capaci, ad deterrendum ipsum ne facile recidat. Nam ea quoque ratione qualitati Penitentis satisfactio proportionatur. Nec obstat quod non proportionetur peccato, quia quantumuis grauitatem peccati superet, talis tamen inæqualitas compensatur per fructum spiritalem ex ea consequentem.

Consideranda ex parte peccati in arbitrandæ Penitentia.

SECTIO III.

52. **E**X parte autem peccati, in arbitrandæ ac imponendæ satisfactione, consideranda est à Confessario: tum natura, tum granitas ipsius peccati. Natura quidè: quia ut corporeis, sic spiritalibus morbis consentaneum est, adhibere medicinam ex contrariis, eo modo quo ante nu. 34. traditum est. Grauitas verò, quia non debent pro grauibz delictis leuia operari iungi, ut Concil. Trident. expressit per illa verba, quæ retulimus initio huius capituli. Aduerte verò, dari quidem aliquam rationem iudicandi de peccatorum grauitate quantum satis est ad intelligendum quod grauius sit, vel minus graue (ut patebit in sequenti *lib. 14.* dum tradetur ratio iudicandi de illis ex obiecto) & consequenter cognoscendi in genere pro quo maior vel minor satisfactio sit imponenda: cum dubium non sit grauioribus maiorem deberi: nullã tamen dari certam rationem determinandi in particulari, quam magna vnicuique debeatur poena cuius toleratione ita factis fiat diuinæ iustitiæ in hac vita, ut nihil super sit soluendum in vita futura. Nam sicut gradus poenæ pro vnoquoque peccato luendæ in Purgatorio (qui coram iustitia diuina certus definitusque est quoad rigorem & durationem) nobis est incognitus: ita etiam incognita est magnitudo poenæ in hac vita sustinendæ, quæ sit ei commensurata sit, ut sufficiat ad ipsam totam redimendam.

53. Itaque hæc ex parte ad Confessarium dirigendum in satisfactione imponenda conuenienter, seu correspondenter grauitati peccatorum in confessione auditorum, nihil potest in particulari assignari præter canones penitentiales (quorum aliquot collecti habentur in fine decreti Gratiani) tan-

quam regulas directorias valde viris Ecclesiasticis necessarias ad Penitentias Penitentibus imponendas; ut ibidem habet eorum inscriptio. Ob quam necessitatem ceteri potest dictum in *cap. Quæ ipsi. Distinct. 38. vix Sacerdotis nomen consistat in eo, qui tales Canones ignorauerit. Non est tamen sic accipienda ea ipsa necessitas, ut bene monet Nauarr. ad *cap. Falsas. De penitent. dist. 5. num. 18.* quasi oporteat Sacerdotes in foro conscientie imponere Penitentias in iisdem canonibus contentas; vltus enim contrarium docet: tum in aliis, tum in eo quod (*inquit idem aut hor in preced. nu. 3.*) nemo Presbyterorum inueniatur qui ob simplicem fornicationem decem annis poenæ etiam agat ipsi constitutam in *cap. Presbyter distinct. 82.* Atque si talis de necessitate imponenda esset, quid quælo fieret cum presbytero, quid toto anno in concubinato vixisset: quandoquidem non sufficeret ad agendum talem Penitentiam mille annorum vita. Ratio igitur eiusmodi ne celsariis est, quod per eos canones possint Confessarii doceri, quæ Penitentia quantitas & qualitas cui peccato magis conueniat. Quorum canonum statutum licet impediatur sequi ob Penitentis infirmitatem, siue corporis siue animæ, vel ob aliam causam: tamen habent vnde salubriter illum moneant, dicendo ei (iuxta Nauarr. in *Enchir. cap. 26. num. 19.*) quamuis solus Deus sciat instam Penitentiam pro peccatis tuis tibi imponendam, nihilominus diuino impulsu directos sanctos Patres, per suos Canones talem pro tali peccato de quo confessus es, aut pro alio non absumili imposuerunt. Addendo etiam (quod refert Gratianus in *cap. Hoc ipsum 33. quæst. 2.*) Priscos Christianos solitos fuisse pro vnoquoque maximo peccato mortali facere septem annorum Penitentiam (intellige eius rationis cuius debere esse arbitraretur Sacerdos, per spectata conditione ac dispositione personæ) iudicantes tam longam poenam, tam magnæ offensæ purgandæ adhiberi oportere; se autem molle tam grauem imponere nisi ipse sponte velit suscipere. Quo respondente se velle, si iudicetur impleturus, iniungenda est ei Penitentia, quæ videbitur iusta; facta comparatione ad eas quæ prædictis canonibus Penitentialibus præcipiuntur. Hocque est quod Nauarr. notat in *citato num. 18.* Parochos, secundum omnes, debere penitentias suas imponere ad instar præfixarum à iure, pro foro exteriori. Cum ergo certum sit, Confessarium debere dictos canones in promptu habere, saltem ad penitentias in illis præscriptas, Penitenti (nisi delectus omnino videretur) in iungendas; ut intelligat quam graui poena dignus sit; libentique animo eam quæ imponitur subeat, ac diligenter caueat iterum inquinare talibus peccatis, quæ sunt tam grauibz poenis expianda. Cum inquam ita sit; ad doctrinæ complementum iidem canones subiciendi sunt, tanquam regulæ directiue ad iniungendas Penitentias commensuratas grauitati peccatorum declaratorum in confessione.*

Canones Penitentiales in arbitrandæ satisfactione considerandi à Confessario.

AD horum scilicet recordationem & commodiorem vsum, conducet eos proponere secundum ordinem præceptorum decalogi & Sacramentorum, ad quæ pertinere cognoscuntur.

Perinemes ad præcepta Decalogi.

Diuinationes aliquas in aliquibus rebus obseruare presulmens. 40. dies in penitentia sit *cap. 1. De sortilegiis.*

Respicens furta in astrolabio, seu consulens diuinatorem, etiam bono zelo, & cum simplicitate, suspenditur à diuinis per annum. *cap. 2. eod. tit.*

ad 1. Qui ædes magicis cantionibus lustrat, aliud simile admittit, & qui ei consentit & consulit, Penitens sit 5. annis. *cap. Qui diuinaciones 26. quæst. 5.*

Votum simplex castitatis violanti ducta vxore, constituitur Penitentia trium annorum. *cap. Si vir distinct. 27.*

Qui blasphemiam in Deum & Beatam Virginem & Sanctos publice coniecerit, Penitentiam agat 7. annis, secundum formam præscriptam in *cap. Finali. De maledictis.*

Iurans non redire ad pacem cum proximo, redeat & per annum Pœnitens sit cap. Qui Sacramento 22. q. 4.

Qui periurium sciens admiserit, 40. dies in pane & aqua, & 7. sequentes annos Pœnitens sit; & nunquam sit sine pœnitentia, cap. Quicunque 6. quest. 1.

ad 2. Qui coactus peierat, si liber sit, 40. dies & 7. annos sequentes; si seruus, 3. Quadragesimas & legitimas ferias Pœnitens sit, cap. Qui compulsus 22. quest. 5.

Qui peierat in manu Episcopi, vel in cruce consecrata, pœniteat tribus annis: si verò in cruce non consecrata, anno; si ignorat & coactus tribus Quadragesimis iuxta cap. Qui peierat eadem quest.

Qui sciens in periurium alios induxerit, 40. dies pœniteat in pane & aqua & 7. sequentes annos, & nunquam sit sine pœnitentia: & alii qui consensu fuerint, similiter pœniteant cap. Si quis peierauerit 22. quest. 5.

Qui Dominum vel uxorem interfecerit, nūquam equitet aut vehatur; non contrahat matrimonium: decem annis carne non velcatur, vinum non bibat. cap. Quicumque & cap. Admonere 33. quest. 2.

Matrem occidens decem annis Pœnitens sit cap. Latorem eadem quest. ubi forma agendi pœnitentiam præscribitur.

Occidens Clericum vel Monachum Deo seruiat in monasterio omnibus diebus vitæ suæ & 7. annis publicam Pœnitentiam agat cap. Qui occiderit 17. quest. 4.

ad 3. Occidens presbyterum 12. annis in pœnitentia sit cap. 2. de Pœnitent. & remiss.

Episcopus homicida, sit Pœnitens annis 15. & deponatur, & omnibus diebus vitæ suæ peregrinetur: Presbyter annis 12. Diaconus 10. tres in pane & aqua. Clericus & Laicus septem, tres in pane & aqua. cap. Si quis homicidium dist. 50.

Casu committenti homicidium pœnitentia quinque annorum imponitur. cap. Eos cum duobus sequent. ead. dist.

Sacerdos qui fornicatur pœnitentiam agat annis decem cap. presbyter distinct. 82. in quo etiam præscribitur pœnitentia modus.

Monialis quæ fornicatur, & qui eam cognoscit Pœnitens sit 10. annis. cap. Deuotam 27. quest. 1.

Si pater & filius aut duo fratres cum vna muliere: aut si cum matre & filia, aut cum duobus fororibus, aut cum duabus cōmatribus aliquis concubuerit, octo annis pœniteat, 30. quest. 4. cap. Si pater, & 32. quest. 9. cap. Si quis viduam.

Si Sacerdos fornicatus est cum filia sua spiritali, id est, quam baptizauit, aut de baptismo vel confirmatione suscepit: aut cum illa quæ ei confessata fuit peccata sua, Pœnitens sit 12. annis, & in monasterio seruiat Deo omnibus diebus vitæ suæ. Si Episcopus id admiserit, Pœnitentiam agat annis 15. Mulier verò detrudatur in monasterium ubi perpetuo viuat cap. Si quis & cap. Nō debet 30. quest. 1.

ad 6. Adultero, fornicatorive constitut Pœnitentiam septem annorum habetur ex cap. Prædicandum 22. q. 1. prout glossa declarat.

Qui fornicatus est cum muliere, & frater eius id nesciens illam duxerit, pœniteat 7. annis, eo quod crimen fratri celauerit. cap. Si homo 33. quest. 5.

Ecclesiastica consuetudine vsurpatum est, vt malorum criminum pœnitentia 7. annorum spatio concludatur: nisi vel officii excellētia vel criminum magnitudine vulgarem consuetudinem excedens, præmissum spatium transcendere co-

gat: veluti dum contra naturam humanæ societatis parentibus vel liberis, vel aliis eiusmodi personis impudicè adhaeremus, vel dum relicto naturali vsu contra naturam more Sodomitico fornicamur, vel vsque ad coitum animalium prolabimur. Ita habetur in cap. Hoc ipsum 33. qu. 2. Et in cap. Clerici de excessibus Prælatorum eiusmodi nefarii criminis reus, præcipitur deponi si Clericus sit, & excommunicari, si Laicus.

Qui Ecclesiam, incendit pœniteat. 15. annis, ac eam sedulo restituat & pretium det pauperibus. cap. Si quis Ecclesiam 17. qu. 4.

Qui domum vel aream cuiusquam incēderit voluntariè, sublata & in censa omnia restituat, & tres annos pœniteat; cap. Si quis domum de iniuriis & damno dato.

Patronus qui res, Ecclesiæ absumit, ad restitutionem male acceptorum compellitur & per annum excommunicationi subicitur. cap. Filiis 16. quest. 7.

Menstruus adulterans, 30. diebus ieiunet in pane & aqua cap. 2. De empt. & venditione.

Clerico furi septem annorum, Laico 5. annorum pœnitentia imponitur, si res sit notabilis; si villis sit, pœnitentia vnus anni. cap. Si quis Clericus 17. quest. 4.

Qui iniuste quempiam accusat ad mortem, 40. diebus continuè in pane & aqua ieiunabit, & per 7. annos pœnitentiam aget: non tamen in aqua & pane, sed arbitrio Sacerdotis. Si verò ob eam occasionem non vitam, sed membrum quis perdidit, accusator ieiunabit Quadragesimis tribus in pane & aqua. cap. Accusasti De satisfactionibus.

Pertinentes ad Sacramentorum vsu

Scienter rebaptizatus, si per hæresim id scelus admiserit, afficiatur pœna 7. annis ferias 4. & 6. ieiunans Si verò fecerit pro immunditia, siue curatione aliqua corporis tribus annis: cap. Qui bis de consecr. distinct. 4.

Si Episcopus, Presbyter, aut Diaconus sponte sunt rebaptizati, quamdiu viuunt Pœnitentes sint. Alij verò Clerici & Moniales pœnitentiā agant 10. annis cap. Eos quos ead. distinct. Vbi pœnitentiæ modus præscribitur.

Sacerdos celebrans absque sumptione Sacramenti, per annum pœnitentiam agat, & interea temporis non communique cap. Relatum De consecr. distinct. 2.

Sacerdos qui pannis altaris mortuum inuoluit, Pœnitens sit annis decem & mensibus 5. Diaconus autem tribus annis & mensibus sex, cap. Nemo De consecr. distinct. 1.

Sacrilegiis polluens chrisma, calicem, vel altare, Pœnitens sit 7. annis, cap. De viro, 12. quest. 2. Vbi præscribitur pœnitentiæ agendæ modus.

Sacerdos excommunicatus si celebrat, annis tribus in pœnitentia sit, hebdomadibusque singulis ferias 2. 4. & 6. a carnibus & vino abstineat cap. De illis 11. q. 3. Incurritque irregularitatem referuam Papæ cap. 11. de senten. excomm. in. 6.

Sacerdos à Sacerdotij gradu remotus in perpetuum, si celebrare præsumat, priuatur Eucharistiâ vsque ad vltimum vitæ diem, & de excommunicatus: viaticum tamen in fine sumens cap. Accidens distinct. 50.

Si gutta sanguinis Christi in terram cadat, Sacerdos in Pœnitentia sit 40. diebus si super altare & ad pannum vnum transeat duobus diebus: si vsque ad pannos duos, diebus quatuor: si vsque ad tres, diebus nouem, si vsque ad quatuor, diebus 20. cap. Si per negligentiam De consecr. dist. 2. ubi alia ad hoc genus pœnitentiæ pertinentia traduntur.

Qui per ebrietatem aut voracitatem euomit

Intendens Ecclesiam.

Incendens domum vel aream.

Patronus absumens res Ecclesiæ.

Mensuras adulterans. Eur.

Iniuste quempiam.

Scienter rebaptizatus.

Ecclesiasticus rebaptizatus.

Celebrans sine communiōne.

Inuoluens mortuum pannis altaris.

Polluens chrisma, calicem, &c.

Excommunicatus celebrans.

Degradatus celebrans.

Sinem corde gutta sanguinis Christi.

ad 7.

Baptismi.

Eucharistia.

Euomens Eucharistiam.

Communione dās heretico aut ab eo il lam respiciens aut si Missam celebrare permittes, aut ad hereticos despicis.

Pœnitens aut vomitū rediens.

R uelator confessionis

Episcopus ordinas inuitum.

Vendentes sacra ministeria.

In horis canonicis à cōsuetudine Metrop. Ecclesie distrepani. Ducens aliam sponsam. Supponens parum.

Ocultans fratris crimen sponsa.

Dirimentes sponsalia filiorum.

Contrahēs cum adultera.

Cognoscens adulteram.

Sacerdos qui adest clandestinis desponsis.

Ducens filiam spiritualem.

Contrahēs matrimonium contra interdictū Ecclesie

Eucharistiam, si laicus est, 40. diebus; si Clericus, 60. Si Episcopus, 90. diebus pœniteat. Si per infirmitatem diebus septem. cap. si quis per ebrietatem. De consecrat. dist. 2.

Ignoranter communionem dans heretico, vel ab eo accipiens, per annum fit pœnitens. Si sciens, annis quinque. Item qui nesciens permittit ipsum in Ecclesia celebrare, diebus 40. pœniteat: si sciat, sed permittat pro eius reuerētia, anno vno: si pro damnatione Ecclesie Catholice, proficiatur ab Ecclesia tanquam hereticus: aut si respiciat 10. annis pœniteat, quod si ad hereticos defecerit & postea ducatur pœnitentiā, 12. annis pœniteat. cap. Si quis dederit 24. quest. 1.

So' emniter pœnitens, si postea ad vomitū redierit, pœnitentiam agat decem annis. cap. Si quis verò De pœnitent. dist. 5.

Pœnitentiz.

Confessarius qui Pœnitentis peccatum patefacit in monasterio detrudatur ad agendum pœnitentiam. cap. Omnis viriusque sexus. De pœnitent. & remiss.

Episcopus qui Clericum inuitum & reclamantem ordinat, subiicitur annuali pœnitentiæ. cap. 1. dist. 74.

Ordinis.

Episcopus dissimulans corrigere venditiones ministeriorum, mensibus duobus: Sa' erdos vendens, mensibus 4. Diaconus tribus, excommunicationi subiaceat: ceteri Clerici pro arbitrio Superioris competentis pœna puniantur. cap. Quidquid i. qu. 1.

Qui in dicendis horis canonicis & aliis officiis diuinis discrepat à consuetudine metropolitane Ecclesie suæ, priuatur communionem sex mensibus. cap. De his dist. 12.

Qui alienam spōiam de presentē, accipit in vxorem, Pœnitens fit 7. annis & 40. diebus in pane & aqua. cap. 2. de sponsa duorum.

Mulieri quæ partum supponit de alieno viro conceptum, pœnitentiæ & satisfactionis modus relinquatur præscribendus arbitrio prudentis Confessarij. cap. Officij de pœnitent. & remiss.

Fornicatus cum muliere quam frater id nesciens ducit in vxorem: eo quod frater fratri crimen celauerit, 7. annis pœniteat. cap. Si homo 35. quest. 3.

Parentes filiorum sponsalia dirimentes, atque iidem filij eadem de causa, si de ipsorum cōsensu contracta fuerint, cōmuniōne priuantur annis tribus. in cap. vnico 31. quest. 3.

Qui contraxerit cum ea cum qua adulterium commisit, Pœnitens fit annis quinque. cap. Si qua 31. quest. 1.

Matri monii.

Vxorem quæ adulterata est cognoscens ante peractam Pœnitentiam, duobus annis pœnitens fit 32. qu. 1. cap. Si quis 1.

Sacerdos qui interest clandestinis, desponsationibus, post triennium, ab officij sui administratione amouetur. extra. De clandestina desponsatione in fine.

Qui filiam suam seu quam de sacro fonte suscepit duxerit in vxorem Pœnitens fit 7. annis. cap. Non oportet 30. quest. 3.

Qui matrimonium contrahit contra interdictum Ecclesie, per mensem aut arbitrio Sacerdotis condignam agere pœnitentiam debet ex cap. 1. De matrimonio contracto contra interdictum Ecclesie.

Nota quod habet Iacobus à Graphiis in fine li. 1. Decis. aurearum: quādo in propofitis canonicis ad tēpus præscriptum non additur modus pœnitentiæ agendæ, eū relinqui arbitrio Sacerdotis, inspecta Pœnitentiis qualitate & dispositione. Ieiunia autem triū Quadragesimarū esse addit, illa quæ ante Natale Domini & Pascha Re-

surrectionis, ac tredecim dierum ante festum S. Ioannis Baptistæ, olim celebrabantur. Legitimas autem ferias aliqui volunt dici 2. 4. & 6. alij v. d. 4. 6. & Sabbathum: sed parui id referunt ad nostrum institutum.

Consideranda ex parte finis in arbitrandā satisfactione.

SECTIO V.

EX parte denique finis satisfactionis (qui est salus anime) in satisfactione ipsa a bitanda, imponendæ Confessarius salutem ipsam debet ita considerare, quemadmodum habet in direct. c. 2. art. 4. Polancus, vt sua intentio in imponēdo, feratur in extirpationem vitiōrum; ac proinde his contraria imponat, quantum à Pœnitente admittenda implendaque esse iudicantur: vt elemosinas, contra auaritiā: ieiunium contra luxuriā: auditionem verbi Dei, & lectionem librorum piorum contra negligentiam cogitandi de sua salute: & orationes, ad gratiam contra vitia ipsa à Deo impetrandam: vt septies Pater & Ave, ad impetrandam septem Spiritus sancti dona, & septem virtutes, septem peccatis capitalibus contrarias: aut quinquies, ad impetrandam reformationem quinq; sensuum; aut ter ad reformationem triū principalium potentiarum animæ, hoc est, intellectus, voluntatis, & memoriæ: aut etiam ad bene habendum se ad Deum, ad seipsum, & ad proximum: tum corde, tum ore, tum etiam opere: aut ad promerendum aduersus reciduum auxilium speciale Dei (qui respicit orationem humilium) coram diuina ipsius maiestate prosternendo se in genua, terrā de osculata si locus secretus sit dicere Psalmum Misere mei Deus, vel alium huiusmodi, cum animi auertione à peccato. Confert etiam, inquit contra vitia Polancus, pro pœnitentiā aliquando imponere euitationem: aliquarum occasiōum peccati, & præcisionem causarū illius: vt allocutionē alicuius personæ, ingressum in domū illius, & similia.

Vuliter etiam iniungeretur (si Pœnitens libenter admittat) aliquid ex latē patentibus remedijs aduersus vitia: quale est octauo vel decimo quinto quoque die confiteri: & vt habet Iacob à Graphiis in lib. 1. decis. aur. cap. 31. num. 29. certis diebus loco accommodato exercere se in meditationibus: puta in consideratione suorum peccatorum, quibus gratiam Dei, & regnum cœlestē perdidit; ex filio Dei, effusus filius dæmonis, spoliatus omnibus medijs consequendæ salutis æternæ, constitutus reus æternæ damnationis: adeoque in infernum præcipitandus: vbi tormenta sunt sine fine, sine interruptione, sine temperamento, & tortores qui nunquam lassantur: vbi timor reum conturbat, conscientia confundit & increpat, ac denique diluuium est omnium pœnarum: quas moriens in peccato mortali, ligatis manibus & pedibus in tenebris exteriores electus, horrendè patiatur sine vlla vnquam spe euadendi. Præterea in mortis consideratione; qua (sicut equi muscas agitatione caudæ) abigimus infidentes in anima tentationes seu sollicitationes ad peccatum; mortem enim ad quam velis remissionem incessanter tendimus cogitantes: de fortitudine & alijs bonis corporis non superbiemus; quæ omnia videmus per aliquam infirmitatem (eiusdem mortis tantummodo prænunciam) amittenda esse. Nec item de generis nobilitate, aut alijs eiusmodi bonis: quia cernimus vnā esse omnium moriendi cōditionē, sicut vna est nascendi. Nec demū de diuitiis, quia scimus nec ob eas quæquam excipi à regula mortis: quæ equo pede pulsat pauperū tabernas, regumque turres.

Præterea in consideratione tremendi iudicij Dei, in quo de minimis quibusque actionibus, verbis, & cogitationibus nostris reddituri sumus rationem, & satisfacturi diuine iustitiæ vsque ad vltimum quadrantem: nec inuenturi locum pœnitentiæ, aut recuperaturi tempus quod conceditur ad redimenda debita pro quibus ad pœnas horrendas condemnati erimus, misericordiam Dei cōuersi in iudiciū.

Præterea in consideratione ingratiitudinis nostræ erga Deum; qui tandū nos in peccatorum cœno hærentes sustinuit; cum multi pro paucioribus & minoribus peccatis, quam nostra sint, iam cruciantur in inferno: quique tot sanctis inspirationibus contemptis, perseuerantes in peccato miser corditer conseruauit, vt tandem per pœnitentiam tam horrendas pœnas redimeremus ac euadere mus. Denique in consideratione Passiōis Christi; ex qua tanquam ex

re medio inestimabilis ineffabilisque excellentiæ ac infiniti valoris, intelligitur quantæ malignitatis morbus, peccatum sit, ac quam graue sit debitum, quod tanto pretio fuit soluendum.

In quibus, vt & in aliis proponendis semper habenda est prudenter ratio capacitatæ & dispositionis penitentis. Vnde, vt idem à Graphiis habet in fine eiusdem cap. 31. illis qui videbuntur minus ad ista idonei imponendum potius est, vt aliquid pium legant vel Dei verbum audiant. Qui etiam recte addit, iis qui peccato affueri sunt, non per vnam sed per plures hebdomadas talia exercitia esse iniungenda. In quibus omnibus interna virtus docebit timoratum & cum Deo coniunctum Confessarium. Cui etiam debet cura esse, Penitentem ipsum animare ad iniuncta constantiter exequenda; resistendo fortiter diabolo tentanti: diffisilem enim initio tantum futuram pugnam; quia vires pugando crescent & hostes debilitabuntur; iuxta illud D. Iacobi cap. 4. Resistite diabolo, & fugiet à vobis. Cauter igitur in re tanti momenti negligenter agere & primas partes aduersario concedere. In Christi auxilio humiliter confidat cum Apost. dicente ad Philipp. 4. Omnia possum in eo qui me confortat.]

CAPVT VI.

De remediis, & Penitentiarum varietate accommodata varietati peccatorum capitalium.

SVMMARIVM.

- 57 Aduersus luxuriam puncta consideranda.
58 Cautela adhibenda.
59 Penitentia imponenda.
60 Remedia aduersus gulam.
61 Aduersus eandem imponenda in Penitentiam.
62 Penitentia à Confessario inculcanda aduersus acediam.
63 Penitentia peculiare ad laborantibus imponenda.
64 Aduersus auaritiæ remedia.
65 Penitentia auaritiæ imponenda.
66 Remedia aduersus superbiam.
67 Penitentia ad laborantibus imponenda.
68 Remedia aduersus inuidiam.
69 Penitentia apte aduersus eandem.
70 Remedia aduersus iracundiam.
71 Ratio ferendi patienter alterius iram.
72 Penitentia iracundiæ imponenda.
73 Imponenda blasphemantibus seu maledicentibus Deo, aut ipsius Sanctis quod plerumque fit ex ira.
74 Admonitio pro vitiis antedictorum.

Quia praxis nobis propofita exigit, vt quantum fieri potest ad particularia descendamus, subiciemus antedictis, quæ aduersus peccata capitalia tanquam noxias radices ex quibus cætera pullula vt, possunt peculiaria remedia adhiberi & in penitentiam apte imponi.

Contenti autem erimus iis quæ à Gasparo Loarte tradita sunt in instructione Confessariorum lib. 2. cap. 21. & aliquot sequentibus: tanquam profectis à viro, tum pio, & docto; tum etiam in istiusmodi praxi multum exercitato. Ad quæ alia quidem addi possent, sed diligentia, sicut & prudentia Confessarij multa relinquenda sunt; ita vt sufficiat attingisse ea per quæ is sufficiens dirigatur: præsertim cum prolixitas nimia, in re alioqui relicta arbitrio, fastidium parere solet. Adde opus nuper editum à Ioan. Bufço, quod inscribitur *Aratior*, ei qui volet suppediatum abunde tam sacræ Scripturæ, quam Patrum autoritates, accommodataque exempla.

Aduersus luxuriam particularia remedia & penitentia accommodata.

Primum dicemus de luxuria, terro & abominando crimine, passim hominibus adeo familiari, vt dici merito nunc possit, quod de tempore diluuii dictum est Genes. 6. Omnis caro corrupta erat vitam suam. Quod crimen grauissimum est perniciosissimumque omnium, cum non tantum animam iniiciat, sed ipsum quoque corpus corrumpat: ideoque bonos & zelo diuini honoris seruantes Confessarios decet diligenter nauare operam, ad communem eam pe-

stem curandam, atque pluribus aduersus eam instructos esse remediis qualia memoratus Loartes adfert: tam puncta consideranda, quam cautela à Penitentiæ adhibenda.

Quorum punctorum primum est: quantum malum pro momentanea voluptate, luxuria inuehat & in animam & in corpus. Illam enim præ cæteris peccatis mortalibus de spiritali statu dimouet, obtrebrans intellectum, & voluntatem deprauans per vehementiam passionis; ita vt subacta mancipataque corpori, reuocetur à perfecta voluntate quærendi Deum (quo nomine suffocare semen verbi Dei censetur, ex cap. 8 D. Lucae vers. 14.) ineptaque fiat ad spiritalia, ac tantum sapiat quæ carnis sunt, homine quasi in bestiam degenerante. Corpori vero præter illud de quo 1. Corinth. 6. Qui fornicatur, in corpus suum peccat: adfert vitæ diminutionem, virium debilitationem, formæ deturpationem, bonorum temporalium dissipationem, aliaque multa incommoda, quæ patent experientia. Quibus accedit iuxta illud 1. ad Corinth. 6. Neque fornicatij, neque molles, neque masculorum concubitores, &c. regnum Dei possidebunt: reatus gehennæ, omnia pena grauioris; cuius timorem Dominus nobis commendat Matth. 10. versu 28. Reputet ergo quisque momentaneum esse quod delectat, & æternum quod cruciat.

Secundum est, vt occurrente carnis tehratone, habeatur in memoria præsentia Dei, & sancti Argeli custodis: quos tantæ turpitudinis facinus latere non possit: de quo instinctu ipso naturæ contingit erubescere coram quocumque viro honesto: etiam iis qui sunt perditis moribus. Recordetur tanquam Christianus, quod sit templum Spiritus sancti, quod qui violauerit disperdet illum Deus ex priori ad Corinth. cap. 3. Quæ violatio insinuat verbis eiusdem Apostoli 2. ad Thessal. cap. 4. Hæc est voluntas Dei sanctificatio vestra, vt abstineatis vos à fornicatione & sciat vnusquisque vas suum possidere in sanctificatione. Item voluptatis amans cogiet longe amabiliorem esse illam de qua in Psal. 35. Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potabis eos.]

Tertium est: si quantum cumque fame pressus recusas vt cibo, cui scis admixtum esse venenum (iuxta illud Job cap. 6. Non potest aliquis gustare quod gustatum affert mortem) cur non respues delectationem carnis adferentem animæ æternum interitum?

Quartum est (naturam huius detestandi vicij esse, vt quò diuini in eo perseueratur eò magis cruciet desiderio insatiabili: vt prope æstum libidinis non restinguens, sed magis ac magis inflammans, tanquam igois qui tanto magis inflammatur & ardet, quanto plus fomenti acquirit: vnde ipsum flammam, tanquam à facie colubri fugiendum est, & excutiendum à se, tanquam ignis illapsus in sinum.)

Prima cautela Penitenti præscribenda, est vt studiosissime euitet conuersationes & occasiones quas ante habuit tentationum; vt otium, quia multam malitiam docuit otiositas Ecclesiastici 33. Aspectus item & tactus: quia mors ascendit per fenestras nostras Ierem. 9. Itemque consuetudinem cum personis suspectis, præsertim illam, quæ est solius cum sola, aut cum turpiloquis: quandoquidem corrumpant bonos mores colloquia praua 1. Corinth. 15. Ac de reum nimiam curam carnis (cui indulgere est hostem domesticum perniciosè armare) aliaque pericula & causas vitæ talis turpitudinis: cuius tentationem fugiendo potius, quam resistendo superari D. Thom. 2.2. quest. 35. art. 1. ad 4. annotat per illud 1. Corinth. 6. Fugite fornicationem.]

Secunda cautela est, vt tentationum initis resistatur. Si enim pate fiat illis aditus oblectando se in eis, ita præualebit, vt nequeant sine magna difficultate postea expelli. Magna igitur adhibenda est cura, & vigilandum vt exortæ statim repellantur (quod est, ex Psalmo 136. paruulos suos tenere, & alidere ad petram) concepto timore Dei: cuius iram tali peccato pecculariter accendi, patet ex cap. 6. Genes. vbi habetur, quod tactus intrinsecus & penitens se fecisse hominem in terra, dixerit, Delebo hominem quem creau, à facie terræ.]

Tertia cautela est: vt si quis per incuriam permiserit tentationem in carne sua radices agere, cõfugiat ad Dominum; intimo cordis affectu petens ab ipso auxilium, seque beatissime Virgini, & Angelo suo custodi, aliisque Sanctis commendans: memot quod non possit esse continens nisi Deus der. Sapient.